

Ref. br.: 2024-1-ES01-KA220-ADU-000245715

XXI Adults

**Prilagođavanje obrazovanja odraslih
sistem za XXI vijek**

Predložak dobrih praksi

INSTITUTE for
ROMA and
MINORITIES
INCLUSION

DIPUTACIÓN
DE VALLADOLID

E-SCHOOL
EDUCATIONAL GROUP

EMPODERAR
DESENVOLVIMENTO ORGANIZACIONAL, SOCIAL, PROFESIONAL E PESSOAL

Co-funded by
the European Union

Naziv dobre prakse

Program digitalnog mentorstva: Seniori uče od vršnjaka

Sažetak prakse

Kratak, lako razumljiv sažetak: Šta je praksa, za koga i u koju svrhu?

Program digitalnog mentorstva je strukturirana inicijativa među vršnjacima u kojoj digitalno kompetentne starije osobe mentoriraju svoje vršnjake kojima nedostaju digitalne vještine. Ovaj model koristi kredibilitet vršnjaka, empatiju i zajednička iskustva kako bi ubrzao digitalno učenje, poboljšao samopouzdanje i smanjio osjećaj izolacije uobičajen među starijim osobama koje nisu upoznate s modernim tehnologijama. Usklađen je s općim ciljevima obrazovanja odraslih modernizacijom praksi obrazovanja odraslih na kulturno osjetljiv način s niskim pritiskom koji naglašava i osnaživanje i zajednicu..

Opis prakse – minimalno 2000 znakova

1) Kontekst / Pozadina

Koja je bila početna potreba ili problem?

Ko je bila ciljna grupa? Da li je to bio dio većeg programa ili projekta?

Širom Evropske unije, značajan procenat starijih osoba ostaje digitalno isključen, čak i kada digitalni alati postaju neophodni za svakodnevni život. Uprkos rastućoj dostupnosti formalnih programa digitalnog obrazovanja, mnoge starije osobe oklijevaju da učestvuju. Faktori poput nepoznatog okruženja za učenje, brzog tempa nastave i generacijskih jazova između učenika i instruktora često stvaraju nelagodu. Starije osobe se mogu osjećati zastrašeno u tradicionalnim učionicama ili nerado postavljaju pitanja, posebno kada ih podučavaju mlađi edukatori. To dovodi do niskog angažmana, minimalnog pamćenja informacija i ograničenog razvoja praktičnih digitalnih vještina.

Kako bi se riješio ovaj izazov, razvijen je „Program digitalnog mentorstva: Seniori uče od vršnjaka“. Ova inicijativa ponudila je inovativnu i pristupačniju alternativu promovirajući učenje od vršnjaka. Umjesto oslanjanja isključivo na formalne nastavnike, program je identificirao i obučio starije osobe koje već posjeduju osnovne digitalne vještine - poput korištenja pametnih telefona, pristupa online bankarstvu ili slanja e-pošte - da postanu mentori svojim vršnjacima.

Ovi stariji mentori nisu bili profesionalni edukatori, već osobe s kojima se može poistovjetiti i koje razumiju tempo, brige i preferencije učenja svojih kolega. Nakon što su završili mentorsku obuku,

mogli su pružiti neformalnu podršku i smjernice u centrima za obrazovanje odraslih, društvenim dvoranama, bibliotekama i drugim pristupačnim lokalnim prostorima.

Ciljna grupa su uključivala starije odrasle osobe sa malo ili nimalo digitalnog iskustva koje su imale koristi od personalizirane, empatične i praktične pomoći. Program je ne samo poboljšao digitalnu pismenost, već je i izgradio povjerenje, samopouzdanje i društvenu povezanost među učesnicima. Učenje od nekoga sa sličnim životnim iskustvom često čini da se starije osobe osjećaju opuštenije i motiviranije.

Ova inicijativa doprinosi širim naporima u promociji aktivnog starenja, cjeloživotnog učenja i digitalne inkluzije. Osnaživanjem starijih osoba da se međusobno podržavaju, ona podstiče otpornost zajednice i podstiče veće učešće u digitalnom društvu.

2) Ciljevi

Koji su bili ciljevi prakse? Šta je njen cilj bio poboljšati ili promijeniti?

- Poboljšati digitalne kompetencije među starijim osobama koristeći format vođen od strane vršnjaka.
- Izgradite samopouzdanje učenika i smanjite otpor prema digitalnim alatima.
- Promovirati volonterizam i aktivno starenje.
- Ojačati osjećaj svrhe i društvenog doprinosa među starijim mentorima.
- Olakšati obrazovanje u zajednici i digitalnu inkluziju u nedovoljno opsluženim područjima.

3) Implementacija / Metodologija

Kako se praksa sprovodila korak po korak?

Koje su aktivnosti ili metode korištene?

Koliko je vremena trebalo?

Faza 1: Regrutacija i obuka mentora

- Centar je identificirao digitalno pismene starije odrasle osobe (starije od 55 godina) koje su zainteresirane za volontiranje.
- Kratka obuka (3 sesije) ih je opremila strategijama podučavanja i komunikacije prilagođenim učenju od vršnjaka.
- Mentori su dobili setove alata s detaljnim vodičima, često postavljanim pitanjima o rješavanju problema i priručnikom za mentorstvo.

Faza 2: Upis mentija

- Učesnici sa malo ili bez digitalnog iskustva registrovani su putem lokalnih centara.

- Učenici su bili povezani s mentorima na osnovu jezika, interesa i dostupnosti.

Faza 3: Mentorske sesije

- Parovi su se sastajali sedmično po 1-2 sata tokom 6 sedmica u poznatom, neformalnom okruženju.
- Nastavni plan i program je bio vođen potražnjom: polaznici su birali područja fokusa (npr. korištenje vladinih usluga na mreži, video pozivi, dijeljenje fotografija, kreiranje videa).
- Mentori su izvještavali koordinatora programa o napretku radi povratnih informacija i podrške.

Faza 4: Grupna refleksija i proslava

- Mentori i učenici su se okupili na kraju ciklusa kako bi podijelili iskustva i priče o uspjehu.
- Certifikati i priznanja za mentore i za učenike povećali su motivaciju.

4) Rezultati / Ishodi

Koji su bili konkretni rezultati?

Kakav je uticaj praksa imala na učesnike?

- Preko 30 mentorskih parova uspješno je završilo cikluse u pilot fazi.
- 87% učenika koji su učestvovali u programu mentorstva izjavilo je da se osjećaju „samopouzdanije“ koristeći digitalne alate.
- Mentori su prijavili povećano samopoštovanje i svrhu.
- Mnogi polaznici su nastavili neformalno podučavati druge – stvarajući efekat dominoa.

5) Priče učesnika – opcionalno

Kratki citati, lična razmišljanja ili iskustva koja dijele učesnici

„Moj mentor je bio baš kao ja - istih godina, iste borbe. To me je učinilo sigurnim i ohrabrenim.“ – Stavroula (štićenica), 67, Grčka. „Pomaganje drugima me je ponovo natjeralo da se osjećam korisnom. Shvatila sam koliko već znam!“ – George (mentor), 70, Grčka.

„Osjećao sam da tehnologija nije nešto što se tiče samo mladih ljudi. Moji mentori su bili ljudi poput mene, pa zašto i ja ne bih mogao učiti?“ – Kostas (štićenik), 64, Grčka.

6) Faktori uspjeha

Šta je učinilo praksu efikasnom ili inovativnom?

Je li bilo nekih jedinstvenih ili kreativnih elemenata?

- Visoka empatija i sposobnost povezivanja između mentora i učenika.
- Fokusirana, individualna pažnja – učenici su se kretali svojim tempom.
- Niska cijena, lako skalabilno korištenjem lokalnih volontera i prostora.
- Negovao je društvene veze i međuzavisnost među starijim osobama.

7) Prenosivost / Preporuke

Može li se praksa primijeniti i negdje drugdje?

Koji su uslovi potrebni za uspješnu implementaciju?

Lako prenosivo na centre za obrazovanje odraslih, nevladine organizacije, biblioteke i udruženja starijih osoba širom Evrope. Da bi uspjeli, implementatori trebaju:

- Grupa digitalno sposobnih starijih osoba
- Osnovna koordinacija (jedan honorarni koordinator po regiji)
- Pristupačni prostori za učenje
- Štampani prateći materijali i obuka mentora.

8) Savjeti / Savjeti za implementaciju – opcionalno

Kontrolne liste, lekcije ili savjeti za one koji žele primijeniti praksu.

- Počnite s penzionerima koji su tehnološki potkovani (npr. bivšim kancelarijskim radnicima, nastavnicima).
- Koristite jednostavne obrasce za povratne informacije kako biste pratili napredak i prilagođavali sesije.
- Priznajte i pohvalite mentore – zadržavanje mentora se poboljšava kada se osjećaju cijenjenima.

9) Naučene lekcije - opciono

Najveća iznenađenja, prepreke ili ključne zaključke tokom implementacije.

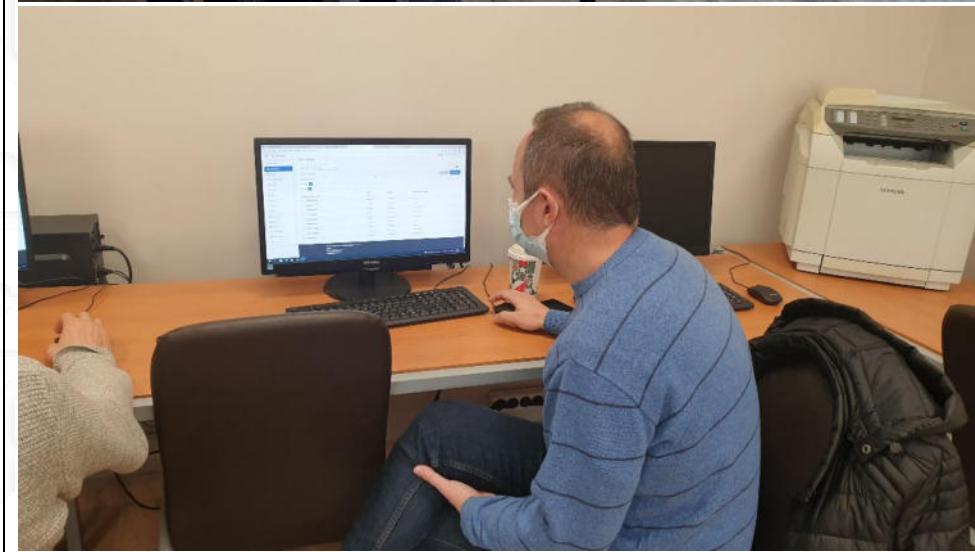

- Nekim mentorima je bila potrebna podrška s metodama podučavanja – kontinuirana obuka je bila neophodna.
- Mentorstvo u grupi nije funkcionisalo tako dobro kao individualno.
- Omogućite fleksibilnost – nekim polaznicima je bilo potrebno više vremena da usvoje osnovne koncepte.

10) Fotografije koje ilustruju opisanu praksu

Molimo priložite najmanje 3 fotografije koje se odnose na opisanu dobru praksu

PROFIL PRAKSE – KONTROLNA LISTA ZA KLASIFIKACIJU

Molimo označite sve kategorije koje se odnose na vašu opisanu praksu. Možete odabrati više od jedne.

VRSTA PRAKSE

- Lzarađivanje radeći
- Međugeneracijsko učenje
- Učenje u zajednici
- Digitalno / kombinovano učenje
- Učenje od vršnjaka
- Mentorstvo / koučing
- Kulturni/kreativni pristupi
- Saradnički / zasnovan na partnerstvu
- Ostalo (navedite):

CILJNA GRUPA

- Odrasli sa niskim kvalifikacijama

☐	NEET (Osobe koje nisu u obrazovanju, zaposlene ili se ne obučavaju)
☐	Migranti / Izbjegllice
☒	Starije odrasle osobe
☐	Žene
☐	Osobe s invaliditetom
☐	Druge ranjive grupe
☒	Opšta odrasla populacija
OKRUŽENJE ZA UČENJE	
☐	Formalno
☒	Neformalno
☒	Neformalno
RAZVIJENE VJEŠTINE / KOMPETENCIJE	
☐	Pismenost (čitanje, pisanje, razumijevanje)
☐	Numerički rad (matematika, logičko razmišljanje)
☒	Digitalne vještine
☐	STEM (nauka, tehnologija, inženjerstvo, matematika)
☒	Lično, društveno i učenje za učenje
☒	Građanske kompetencije
☐	Poduzetništvo
☐	Kulturna svijest i izražavanje
☐	Jezičke vještine
☐	Vještine vezane za posao / strukovne vještine
☐	Zelene kompetencije
☐	Ostalo (navedite):
POTENCIJALNI KORISNICI	
☒	Nastavnici / Edukatori
☒	Administrativno osoblje
☒	Uprava škole / centra
☒	Kreatori politika / Javna uprava
☒	Nevladine organizacije / Organizacije zajednice
☐	Ostalo (navedite):

Glosar kategorija (Objašnjenje stavki kontrolne liste)

Vrsta prakse

- Učenje kroz rad – učenje kroz praktične aktivnosti, metode zasnovane na praksi kao što su radionice ili stvarni zadaci.

- Međugeneracijsko učenje – aktivnosti koje uključuju učesnike različitih starosnih grupa koji uče jedni od drugih.
- Učenje u zajednici – učenje koje se odvija unutar lokalne zajednice, često kroz angažman u stvarnom životu.
- Digitalno / kombinovano učenje – obrazovanje korišćenjem digitalnih alata (online) ili kombinacija online i metoda licem u lice.
- Vršnjačko učenje – učenje među učesnicima sličnog statusa ili iskustva, uz međusobnu podršku.
- Mentorstvo / koučing – individualna podrška od iskusnije osobe za pomoć u učenju i ličnom rastu.
- Kulturni/kreativni pristupi – korištenje umjetnosti, muzike, pozorišta, pripovijedanja itd. kao alata za učenje.
- Saradničke / partnerske – prakse koje uključuju saradnju između organizacija ili grupa.
- Ostalo (navesti) – bilo koja druga metoda koja nije navedena gore.

Ciljna grupa

- Odrasli s niskim kvalifikacijama – odrasli koji imaju nizak nivo formalnog obrazovanja ili osnovnih vještina.
- NEET-ovi – osobe koje nisu u sistemu obrazovanja, zaposlenja ili obuke (često mladi odrasli).
- Migranti / Izbjegllice – osobe koje su se doselile iz druge zemlje, a često se suočavaju s izazovima integracije.
- Starije odrasle osobe – Odrasle osobe starije od 65 godina
- Žene – prakse koje se posebno bave potrebama žena.
- Osobe s invaliditetom – osobe s fizičkim, senzornim, intelektualnim ili mentalnim zdravstvenim invaliditetom.
- Druge ranjive grupe – grupe u riziku od isključenosti (npr. dugotrajno nezaposleni, beskućnici).
- Opšta odrasla populacija – prosječni odrasli koji nisu u određenim kategorijama.

Okruženje za učenje

- Formalno – učenje u okviru zvaničnih obrazovnih sistema, certificirani kursevi (npr. škole, univerziteta).
- Neformalno – organizirano učenje izvan formalnog sistema (npr. radionice, obuka u zajednici).
- Neformalno – učenje kroz svakodnevna iskustva, bez strukturiranog kursa (npr. volontiranje, porodica).

Razvijene vještine / kompetencije

- Pismenost – čitanje, pisanje i razumijevanje tekstova (uključujući funkcionalne tekstove poput obrazaca).

- Numerički rad – korištenje matematike i logičkog zaključivanja.
- Digitalne vještine – korištenje digitalnih alata, npr. kreiranje CV-a, online alata, online platformi.
- STEM – nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematika.
- Lično, društveno i učenje učenja – samosvijest, motivacija, timski rad, vještine cjeloživotnog učenja.
- Građanske kompetencije – aktivno građanstvo, razumijevanje demokratije i društvene odgovornosti.
- Preduzetništvo – kreativnost, inovacija, upravljanje projektima, preuzimanje rizika.
- Kulturna svijest i izražavanje – uvažavanje i stvaranje kulturnog sadržaja (npr. umjetnost, muzika).
- Jezičke vještine – sposobnost komunikacije na jednom ili više stranih jezika.
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine – praktične vještine korisne u određenim poslovima ili profesijama.
- Zelene kompetencije – znanje i ponašanja koja podržavaju održivost i brigu o okolišu.
- Ostalo – bilo koje druge razvijene vještine (molimo navedite).

Potencijalni korisnici– grupe koje bi mogle imati koristi od primjene, prilagođavanja ili inspiracije ovom praksom u svom radnom kontekstu.

Napomena: Ove kategorije slijede okvire EU kao što su Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje (2018), Akcioni plan za osnovne vještine (2025) i Vodič za program Erasmus+ 2025 – Glosar

